

Befejezésül megjegyezzük, hogy — bár lesznek érdekeltek, kik a tervezetnek éppen szociális alap gondolatát fogják kritika tárgyává tenni, — fokozott szükség van a munkavállalók érdekeit védő törvényes rendelkezésre krónikus gazdasági válságoktól és munkanélküliségtől sújtott országokban. Ezt az elvet a nemzetközi összehasonlításokban is helyes volna szem előtt tartani. A gazdasági élet érverése, az erőviszonyok dinamikája amugy is hatálytalanná tehetik a legjobb indulatu törvények védelmét is. Így féltő, hogy e tervezet törvényvé válása után is, más, itt nem részletezhető törvényalkotás hiányában, és a gazdasági depresszió folytatódása esetén, lesznek olyan rendelkezések, amelyeket az alkalmazottak nem tudnak majd teljes mértékben a maguk javára érvényesíteni. Ez azonban már nem írható a tervezet rovására. Konkrét feladatunk, hogy a gazdasági lehetőségek határai között minél több szociális tartalommal telítsük a hozandó törvényt.

Major Róbert.

Gazdasági szemle.

Az új francia szociális biztosítás. A háboru után szociális törvényalkotások sorát most kezdte meg a francia törvényhozás a szociális biztosítási törvény megalkotásával. Ez a törvény a szociális biztosítás valamennyi ágazatát államilag szabályozza, megalkotván Franciaország területén a betegség esetére szóló biztosítást, az anyasági biztosítást, az aggkori és rokkantság esetére szóló biztosítást, a családi biztosítéki pótlékokat és a temetési segélyeket.

A biztosításokat a biztosított a maga törvényes háztartása és 16 éven aluli, eltartott gyermekei részére veheti igénybe. A biztosítás alapelvei: ingyenes gyógykezelés az orvos szabad választása mellett, ingyen gyógyszer és preventív kezelés. Betegség esetére a betegség 6. napjától kezdődőleg a biztosított bérjövédelmének felerészét kitevő táppénzt kap. A legalacsonyabb bérfokokozatokban azonban, amidőn tehát a táppénz a biztosított és családjának eltartásához kevés volna, pótlékok járnak oly mértékben, hogy a táppénz a létminimumot elérje. Gyermekekégyas asszonyok ugyancsak munkabérük felerészét kapják gyermekágyi segélyként, még pedig 12 heti időtartamra. Az anyaság első évére ezenfelül egy táplálási segélyt kap a biztosított.

A rokkantsági járulék minimálisan 600 frankot tesz ki, átlagban pedig a legutoljára élvezett bér 40%-a. Ezenkívül a biztosítottnak a rokkantság első öt esztendejében ingyen gyógykezelésre és gyógyszerre van igénye.

Az aggkori biztosítás a legutoljára élvezett munkabérnek minimálisan 40%-át teszi ki. Aggkori biztosításra jogosult az a biztosított, aki biztosítási díját 30 esztendőn keresztül befizette. Az átmeneti időszakban azonban a törvényhozás további intézkedéséig 5 esztendői biztosítás is elegendő.

A szociális biztosítás kényszerbiztosítás formájában alkottatott meg. Biztosításra vannak kötelezve mindazok (fér-

fiak és nők egyaránt), akik testi vagy szellemi munkájukat bér ellenében munkaadójuknak bocsátják rendelkezésére. Az állampolgárság a biztosításra befolyással nem bír. Megszűnik a biztosítási kötelezettség annál az egyedülálló alkalmazottnál, akinek évi bérjöveldelme meghaladja az évi 15.000 frankot. Ha az alkalmazott családtagokat tart el, a 15.000 frankos bérhatár skála szerint emelkedik.

A biztosításra kötelezett abból a célból, hogy a fent felsorolt valamennyi biztosításban részesedjen, az állami alaphoz hozzájárulásra köteleztetett. A hozzájárulás terhét azonban a francia törvényhozás egyenlő arányban megosztotta a munkavállaló és a munkaadó között. A biztosítási díj a biztosításra kötelezett mindenkori bérének 10%-a, amelyből 5%-ot a munkaadó fizet, 5%-ot pedig egyetemleges felelősség mellett alkalmazottjának mindennemű járadóságával levonni és a kincstárnak beszolgáltatni tartozik.

Az ilymódon befolyó bevételeket az állam hozzájárulásával együtt a biztosító intézet kezeli, amelynek működését egy felügyelő tanács ellenőrzi. A biztosító intézet vezetőségében, valamint a felügyelő tanácsban a munkaadók és a munkavállalók egyenlő arányban részt vesznek. A biztosító intézet mindenekelőtt köteles a befolyó bevételekből járadékokat képezni. Jogában áll e célból állampapirokat, államilag garantált értékeket, zálogleveleket, a nagy vasutársaságok kötvényeit korlátlan mennyiségben vásárolni, jogában áll azonban mindenkori tőkéjének legfeljebb felerészéig szociális természetű vállalkozásokban is részt venni. Ily szociális természetű vállalkozásként sorolja fel a francia törvény a szanatóriumok és kórházak létesítését, kislakás-építést, mezőgazdasági hitelintézetek létesítését stb.

A törvényjavaslat indokolása statisztikai számításokat végeztet abban az irányban, hogy kb. mennyit fog kitenni évenként a munkaadók és munkavállalók biztosítási hozzájárulása. A számítás eredménye az, hogy ez az összeg évi 5.6 milliárd francia frankot tesz ki, vagyis mintegy $1\frac{1}{2}$ milliárd pengőt.

Mint hogy a törvény megalkotói szerint ez az összeg elegendően fedezni látszik a kötelező biztosítás bevezetésével járó kiadásokat és terheket, az állam hozzájárulását egyelőre mindössze 100 millió frank évenkénti összegben irányozták elő.

A törvény 1930 január 1-vel fog életbelépni. Az addig rendelkezésre álló időt a szükséges intézmények létesítésére, azok vidéki szervezetének kiépítésére és a különböző kezelési szabályok és ügyrendek megállapítására kívánják fordítani.

Rendkívül érdekesek azok a speciálisan francia viszonyok, amelyek között ez a törvény létrejött. Mindenekelőtt érdekes az, hogy a kötelező biztosítás egyaránt és ugyanazon szabályok szerint terjed ki a mezőgazdasági és ipari munkásokra és a szellemi foglalkozásu alkalmazottakra.

A francia törvényhozás csaknem kényszerhelyzetben volt akkor, amikor ezt a törvényt megalkotta. Az 1911. évi német szociális biztosítási törvény ugyanis még ma is teljes mértékben és közmegegyezésre életben van Elzász-Lotaringia területén. A francia állam szociális törvényhozása már most

nem bírta ki azt az összehasonlítást, amelyre ez a körülmény a régi francia területek és a Németországtól átvett területek között fennállott. Nagyrészt tehát ennek volt köszönhető az új törvényalkotás. Arra a bizalmatlanságra azonban, amely az új törvénnyel szemben megnyilvánul, jellemző az, hogy az elzárólagos lakosság állásfoglalása következtében ezen a területen az új törvény életbeléptetése után is változatlanul a régi német törvények maradnak életben. A bizalmatlanságra mindenesetre ok van. Hiszen egyelőre a kommunista munkások kijelentették, hogy semmiféle bérlevonási eltérni nem fognak. Az új törvénnyel szemben azonban a francia törvényhozás és a francia közvélemény egy része nagy várakozásokkal néz. Várja tőle a népbetegségek és ezek közt elsősorban a tüdővész pusztításának a csökkenését, sőt még a születések számának emelkedését is.

A német adóteher-statisztika. A Statistisches Reichsamt részletes monográfiái között legutóbbi érdekes statisztikai összeállítást tett közzé a németországi ipari vállalatok jövedelmezőségéről és adózási viszonyairól. Különösen szükségesé vált ez Németországban az egyes államok speciális adótörvényei és különböző adópótlékolásai miatt, annál is inkább, mert a német gazdasági körök egyre sűrűbben hangoztatják azt, hogy a német ipartelepek adózása immár gyakran a véletlentől, sok esetben pedig attól függ, hogy mely állam vagy város területén fekszik az illető vállalat központi igazgatása. És kimutatták azt, hogy ezen véletlenek következtében, talán csak a székhely rossz megválasztása, vagy időközi jogszabálmódosítások miatt egy-egy iparvállalat nem bírja a versenyt másutt levő konkurens-vállalatokkal szemben.

A Statistisches Reichsamt kiadott új kötete teljes mértékben igazolta ezeket a vádakokat. A maga részletes és rendkívül kiterjedt adatgyűjtései nyomán megállapította azt, hogy az adóztatás a Német Birodalom területén teljesen egyenlőtlen.

Ez az egyenlőtlenség mindenekelőtt a községi pótlékok következtében áll elő. Ebben a vonatkozásban Poroszország területén belül mutatkoznak a legnagyobb differenciák. Így például az esetben, ha egy bizonyos vállalat jövedelme Hannoverben vonatik adó alá, összesen 682.000 márka az évi adóterhe, míg ugyanaz a vállalat ugyanakkora jövedelemmel Duisburgban 824.700 márka adó alá esik. A különbség tehát 142.700 márka, vagyis a hannoveri adótehernek kerekén 21 százaléka.

Megállapította a vizsgálat, hogy Poroszországban a legkisebb adóteherrel operál Hannover, Erfurt és Barmen, a legnagyobb adóval pedig Oberhausen, Duisburg, Königsberg és Köln.

Az államok sorában Bajorország, Württemberg és Baden még Poroszországnál is magasabb adóterheket szab ki és ezzel szemben Szászország, Braunschweig és Thüringia adóztatása a legkönnyebb.

További megállapítása a statisztikai hivatalnak az, hogy még egy és ugyanazon porosz területen is a különböző ipartelepek különböző adóterheket viselnek. Így például Frankfurtban azonos nagyságú nyersjövedelmeknek a 25—42 százalékat veszik el adóban aszerint, hogy milyen ipartelepről van szó. A különbségek onnan állanak elő, hogy az adókiivetésnél szerepet játszik a kifizetett bérek összege, a befektetett üzemi tőke, az illető ipar-